

Vybrané kapitoly z českého pravopisu – bě,pě,vě/bje,vje – mě/mně, předpony s/z/vz

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- ▶ Název projektu: **Šablony v SZŠ Příbram**
- ▶ Registrační číslo: **CZ.1.07/1.5.003/34.0933**
- ▶ **VY_32_INOVACE_CJ.2.17**
- ▶ *Letem světem českou gramatikou*
- ▶ Vyučovací předmět – Český jazyk a literatura

- ▶ Autor: Mgr. Alena Šimůnková
- ▶ **Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

pě a bě/bje, vě/vje

- ▶ po souhlásce **p** se nikdy nepíše **je** *zpěv, napětí...*
- ▶ v koncovkách 6. pádu podst. jm. r. žen. vzoru žena- **ě** *o volbě, o slávě...*
- ▶ **bje, vje** --- je-li **b** či **v** součástí předpony a kořen slova začíná na **je** (**jevit, jet, jezdit...**) --- *ob-jednat, ob-jevit, v-jezd*, jinak se píše **ě** --- *oběd, hravě, hříbě*
- ▶ *vjem, vjet, objetí, objev, objezd, objemný*
- ▶ **ALE** *věda, pěst, v trávě, hloupě, koupě, poupě, doupě, sepětí....*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

mě / mně / mne

- ▶ zájmeno **já** má ve 2. a 4. pádě tvary **mě/mne**, ve 3. a 6. pádě tvary **mně**
- ▶ **mně** - píšeme tehdy, jestliže se hláska **n/ň** vyskytuje i v jiném tvaru slova nebo ve slově odvozeném:
*skromně (skromný), domnělý (domnívat se),
uzemnění (uzemnit) ALE zapomněl, připomněl,
pomněnka, vzpomněl* – od slova **pomni (pamatuj)**
- ▶ **mě** - *rozuměl (rozumí, rozumový), soukromě (soukromý), umět (umí) ... měsíc*
- ▶ **tamější** (od tam) – jako dole - *dolejší*, zde - *zdejší*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Předpony s / z / vz

- ▶ Tradičně píšeme **s/z** (nelze odvodit):
- ▶ **s-:** *schovat se, sklidit, skončit, skoupit, skoupý, spálit, splatit, splnit, spořádat, spotřebovat, spropitné, strávit, strpět, stvořit, stýskat si, stěžovat si* (oproti *ztěžovat* někomu práci)
- ▶ **z-:** *zkoumat, zkoušet (zkouška), zpívat (zpěv), zpověď, způsob (způsobilý), zplihlý, zpytovat, ztepilý, ztuchlý...**zhlédnout*** (představení, výstavu) x **shlédnout** (shora dolů – z rozhledny)
- ▶ spřežky – podle utvoření – **stěží (s tíží), ztěžka (z těžka), shora, svrchu, zhluboka, zpaměti, zcela**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- ▶ Píšeme pouze s-(se-), nejde-li o předešlý bod:
- ▶ A) **pohyb shora dolů** – *spadnout, skulit se, spustit se, strčit, stáhnout, schýlit se...*
- ▶ B) **pohyb z povrchu pryč** – *sčesat, sfouknout, smeknout, smést, scestný...*
- ▶ C) **pohyb dohromady, k sobě** – *sblížit se, sdružovat se, smíchat, skupina, schůze, shon...*
- ▶ D) **vedení v soulad, uzavření dohody** – *sjednat (obchod), spočítat, sestavit...*
- ▶ Píšeme pouze z-(ze-) – **změna stavu (dokonavost)**
zčervenat, zsinat, zjednat (pořádek), ztichnout...

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Další dvojice, v nichž užití předpony mění význam slova, předpona vz-

- ▶ **sběh** (lidí) x **zběh** (dezertér), **skroutit** (provaz, dráty) x **zkroutit** (někomu ruku), **zkroutit se** (žárem), **slézat** (z hory) x **zlézat** (horu, zdolávat ji), **smotat** (lano) x **zmotat** (příklad z matematiky), **spravit** (kolo) x **zpravit** (podat zprávu), **strhat** (plakát) x **ztrhat** (dílo v recenzi, dobytek nákladem)...
- ▶ **vz-** směr vzhůru – *vztyčit, vzlétnout, vzkypět* nebo *vzpomenout* **ALE vstát** (nejde o předponu vz-)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Procvičování:

► **Doplňte chybějící písmena:**

Zimomřiv- se na m- usmíval. Klidně m- vym-níš za někoho jiného. Na m- jsi nezapom-l. cenu už jsem si předem –jednal. Náš třídní kolektiv se –melil. –chop se konečně k činu! Cesta se v dálce –užovala. Nejsem - to si na to –pomenout. Kámen spadl –e skály. Dítě se –koušelo posadit. V dálce jsme -pozorovali srnky. –mažte tu tabuli! Včera jsme -hlédli zajímavý pořad. Viděli jsme před sebou –tepilý smrk. –dokonalujeme se v pravopise.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Řešení:

Zimomřivě se na mě usmíval. Klidně mě **vyměníš** za někoho jiného. Na mě jsi nezapomněl. Cenu už jsem si předem **s**jednal. Náš třídní kolektiv se **st**melil. **Vz**chop se konečně k činu! Cesta se v dálce **z**užovala. Nejsem **s** to si na to **vz**pomenout. Kámen spadl **z(s)**e skály. Dítě se **z**koušelo posadit. V dálce jsme **z**pozorovali srnky. **S**mažte tu tabuli! Včera jsme **z**hlédli zajímavý pořad. Viděli jsme před sebou **z**tepilý smrk. **Z**dokonalujeme se v pravopise.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Anotace

- ▶ Presentaci lze použít pro opakování pravopisu v jakémkoliv ročníku střední školy. Zaměřuje se na jevy, v kterých žáci nejvíce chybují (tamější atd.)
- ▶ Presentace byla vytvořena v únoru 2014 a ověřena ve 3. ročníku oboru Zdravotnický asistent dne 24.2.2014. Je určena jako pomůcka pro opakování tohoto učiva pro 1 vyučovací hodinu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje:

- ▶ KOSTEČKA, Jiří. *Český jazyk pro 1. ročník gymnázií*. 1. vydání. Praha: SPN, 2001. 200 s. ISBN 80-7235-135-4

MAŠKOVÁ, Drahuše. *Český jazyk – přehled středoškolského učiva*. 1. vydání. Třebíč: Petra Velanová, 2005. 175 s. ISBN 80-902571-5-1.

